

Bài 22

SÓNG. THUỶ TRIỀU. DÒNG BIỂN

I – MỤC TIÊU BÀI HỌC

Sau bài học, HS cần :

1. Về kiến thức

- Biết được nguyên nhân hình thành sóng biển, sóng thần.
- Hiểu rõ tương quan vị trí giữa Mặt Trăng, Mặt Trời và Trái Đất đã ảnh hưởng tới thủy triều như thế nào.
- Nhận biết được đặc điểm phân bố của các dòng biển lớn trên Trái Đất.

2. Về kĩ năng

Phân tích hình ảnh và bản đồ để đi đến nội dung của bài học.

II – THIẾT BỊ DẠY HỌC

- Phóng to các hình 22.2, 22.3.
- Bản đồ Các dòng biển trên thế giới.

III – MỘT SỐ ĐIỂM CẦN LƯU Ý

1. Về nội dung

- Trọng tâm của bài là phần : Thủy triều và dòng biển.
- Trong một tháng thủy triều lớn nhất vào thời kì trăng tròn và không trăng. Trong một năm thủy triều lại có hai lần lớn vào các ngày xuân phân và thu phân, những ngày đó Mặt Trời chiếu thẳng góc ở Xích đạo, sức hút của Mặt Trời đối với Trái Đất lúc đó là lớn nhất.

– Cần lưu ý HS : Tuy Mặt Trăng nhỏ hơn Mặt Trời rất nhiều, nhưng Mặt Trăng có sức hút đối với nước biển rất lớn, vì Mặt Trăng ở gần Trái Đất hơn nhiều lần so với Mặt Trời.

2. Về phương pháp

– Toàn bộ bài này, GV nên tổ chức đàm thoại và thảo luận trên cơ sở các hình và bản đồ.

Kết thúc bài giảng, GV nên cho các nhóm làm việc theo câu hỏi gợi ý mặt sau : "Chúng minh rằng chuyển động của các dòng biển đều có quy luật và chịu ảnh hưởng của các loại gió thường xuyên như gió Mậu dịch, gió Tây ôn đới..."

3. Gợi ý trả lời một số câu hỏi

– Câu hỏi :

Dựa vào các hình 22.1 và 22.2, cho biết vào các ngày có dao động thủy triều lớn nhất, ở Trái Đất sẽ thấy Mặt Trăng như thế nào ?

Trả lời :

Không có trăng hoặc trăng tròn.

– Câu hỏi :

Dựa vào hình 22.1 và 22.3, cho biết vào các ngày có dao động thủy triều nhỏ nhất, ở Trái Đất sẽ thấy Mặt Trăng như thế nào ?

Trả lời :

Trăng khuyết

– Câu hỏi :

Dựa vào hình 22.4, chứng minh rằng có sự đối xứng của dòng biển chảy ven bờ đông và bờ tây các đại dương.

Trả lời :

Ví dụ ở Bắc Đại Tây Dương.

- + Khoảng 60° B ở bờ Đông Đại Tây Dương có dòng biển nóng, bờ Tây Đại Tây Dương có dòng biển lạnh.
- + Khoảng 30° B bờ Đông Đại Tây Dương lại có dòng biển lạnh ; bờ Tây Đại Tây Dương lại có dòng biển nóng.

IV – TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY HỌC

1. Mở bài

Ở lớp 6 chúng ta đã biết các ngày thủy triều dao động lớn nhất là ngày trăng tròn và không trăng ; ngược lại những ngày trăng lưỡi liềm đầu và cuối tháng thì thủy triều dao động nhỏ nhất. Tại sao lại như vậy ? Bài học hôm nay sẽ bổ sung kiến thức về thủy triều mà ở lớp 6 các em chưa học đến.

2. Tổ chức dạy học

Ngoài việc hướng dẫn HS quan sát các hình 22.2 và 22.3 để thấy được tương quan vị trí giữa Mặt Trăng, Mặt Trời và Trái Đất là nguyên nhân khiến cho thủy triều khi mạnh (triều cường) khi yếu (triều kém).

GV nên tổ chức cho các nhóm HS quan sát bản đồ các dòng biển trên đại dương thế giới để thảo luận theo dàn ý sau :

- Nơi xuất phát, hướng chảy và quá trình thay đổi hướng chảy của các dòng biển nóng trên các đại dương.
- Nơi xuất phát và hướng chảy của các dòng biển lạnh trên các đại dương ở hai bán cầu.

– Những dòng biển lạnh trên các đại dương ở bán cầu Bắc thường xuất phát ở khoảng vĩ độ nào ? Ở bờ nào của đại dương ? Chảy về đâu ?

– Sự đối xứng các dòng biển nóng và lạnh giữa bờ đông và bờ tây đại dương ở khoảng vĩ tuyến $30^{\circ} - 40^{\circ}$ và ở vùng cực thể hiện như thế nào ?